

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0-2242-5900 ต่อ 5751

เรื่อง Q-info: นวัตกรรมเพื่อลดภาระครูและเพิ่มคุณภาพนักเรียน

ผู้เรียบเรียง นายสุรียา ฮ่องเสนาะ วิทยากรเชี่ยวชาญ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

ออกอากาศ มีนาคม 2569

ภาระงานของครูในยุคปัจจุบันไม่ได้จำกัดเพียงการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังประกอบไปด้วยงานเอกสารและงานบริหารจัดการที่หลากหลาย ทั้งการจัดทำเอกสารประเมินผลการเรียน การบันทึกข้อมูลนักเรียน การจัดทำรายงานสรุปผลการเรียน การออกเอกสารรับรองการเป็นนักเรียน และงานวัดผลประเมินผลต่าง ๆ ซึ่งงานเหล่านี้ทำให้ครูต้องใช้เวลาเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอนและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนลดน้อยลง ขณะเดียวกัน ปัญหาความล่าช้าในการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนและความไม่สอดคล้องกันของข้อมูลระหว่างระบบต่าง ๆ นับเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาดังกล่าว กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จึงได้จัดทำระบบสารสนเทศ Q-info ขึ้น ซึ่งเป็นระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยระบบ Q-info จะเปลี่ยนการเก็บข้อมูลจำนวนมากจากการบันทึกกระดาษให้เป็นการบันทึกข้อมูลในระบบดิจิทัลบนโปรแกรมที่มีการเชื่อมต่อแบบออนไลน์บนระบบคลาวด์และมีการเชื่อมโยงข้อมูลในทุกพื้นที่ที่ใช้ระบบ โดยเก็บข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งจะรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เวลาการมาเรียนของนักเรียนทั้งแบบรายวันและรายวิชา น้ำหนัก ส่วนสูง ผลการสอบ กิจกรรม ฯลฯ เพื่อนำไปประเมินผลและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ระบบ Q-info ได้รับการออกแบบเพื่อช่วยลดภาระงานของครูในหลายด้าน ทั้งการออกแบบการเรียนรู้ การตรวจสอบรายชื่อนักเรียน การประมวลผลแต่ละรายวิชา โดยครูสามารถทำงานในรูปแบบเดิม แต่เปลี่ยนจากการบันทึกข้อมูลลงกระดาษมาเป็นการบันทึกลงในระบบ Q-info แทน ซึ่งระบบ Q-info จะอำนวยความสะดวก ดังนี้ 1) ช่วยให้ครูทำงานได้สะดวกรวดเร็วขึ้น เพราะสามารถประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนได้ทันทีและลดภาระงานเอกสารที่ซ้ำซ้อน ครูจึงมีเวลามากขึ้นในการจัดการเรียนการสอน 2) ข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบ Real-time ทำให้สามารถเห็นข้อมูลได้ทันที หากเด็กคนไหนขาดเรียนผิดปกติ ครูจึงสามารถตรวจสอบและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที 3) ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมของโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลมาพิจารณาวางแผนของโรงเรียนได้ เช่น สถิติการมาเรียน ภาวะโภชนาการ รายงานติดตามการดูแลนักเรียน และแจ้งเตือนนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ส่วนประโยชน์โดยอ้อมจากการใช้งานระบบ Q-Info จะช่วยให้การใช้และส่งต่อข้อมูลทำได้ง่ายและสะดวกขึ้น รวมถึงสามารถใช้ระบบเป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง ในการตรวจสอบและสื่อสาร

ระบบ Q-Info นั้น ได้เริ่มทดลองใช้ตั้งแต่ปี 2561 โดยเริ่มจากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครและขยายสู่กลุ่มโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร อาทิ โรงเรียนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) หรือโรงเรียนที่เข้าร่วมในโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น ซึ่งพบว่าระบบ Q-Info ได้เข้ามาช่วยในการลดภาระงานครู และเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูและโรงเรียนสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตามความถนัดและตามความสนใจ ทั้งยังเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดจากระบบการศึกษาได้อย่างทันท่วงที ต่อมาระบบ Q-Info ดำเนินการขยายผลอย่างต่อเนื่องและในปี 2567 ได้ขยายผลการใช้งานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา 5 พื้นที่ ประกอบด้วย กาญจนบุรี เชียงใหม่ สุรินทร์ ภูเก็ต และระนอง ซึ่งจากข้อมูลเดือนมีนาคม 2568 มีโรงเรียน จำนวน 589 แห่ง ได้รับประโยชน์จากระบบ Q-Info ดังกล่าว

สำหรับในส่วนของฝ่ายนิติบัญญัตินั้นได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการลดภาระงานของครูและเพิ่มคุณภาพการศึกษาของนักเรียนเช่นกัน โดยในปี 2568 คณะกรรมาธิการการศึกษา การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา ได้จัดการประชุมเพื่อหารือแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาระงานของครู โดยเฉพาะครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องปฏิบัติภารกิจ นอกเหนือจากการเรียนการสอนซึ่งไม่เพียงบั่นทอนคุณภาพการศึกษาแต่ยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของครูโดยตรง จากการหารือดังกล่าวได้มีการแบ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การกำหนดบทบาทของครูให้ชัดเจน โดยให้ครูมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเป็นภารกิจหลัก หากมีความจำเป็นต้องรับผิดชอบงานด้านอื่น ควรอยู่ในบทบาทของผู้กำกับดูแลในภาพรวมเท่านั้น โดยไม่ต้องลงมือปฏิบัติในรายละเอียด ซึ่งควรมีเจ้าหน้าที่ธุรการหรือผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมารับผิดชอบงานเอกสาร ข้อมูล และภารกิจทางธุรการต่าง ๆ แทน และ 2) การพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของบุคลากร ทั้งครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานสนับสนุน ควรได้รับการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบราชการ และลดโอกาสเกิดข้อผิดพลาดที่อาจส่งผลกระทบต่อตามมา

ดังนั้น การนำระบบ Q-info มาใช้ประโยชน์จึงเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ช่วยการลดภาระงานของครูและเพิ่มคุณภาพการศึกษาของนักเรียนไปพร้อมกัน โดยทำให้ครูมีเวลามากขึ้นในการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการโรงเรียนด้วยข้อมูลที่ต้องการและทันสมัย ผู้ปกครองสามารถติดตามความก้าวหน้าของบุตรหลานได้อย่างใกล้ชิดและที่สำคัญที่สุด คือ นักเรียนจะได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ความสำเร็จของระบบ Q-info จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การสนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอ โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- กสศ. จับมือ สพฐ. MOU ขยายผล 'Q-Info' ลดภาระครู เพิ่มเวลาพัฒนาผู้เรียน. (17 พฤษภาคม พ.ศ. 2567).
แนวหน้าออนไลน์. สืบค้น 26 มกราคม 2569 จาก <https://www.naewna.com/local/805234>
- Q-Info กับการพัฒนาระบบสารสนเทศในโรงเรียน. (ม.ป.ป.). สืบค้น 26 มกราคม 2569 จาก <https://www.starfishlabz.com/blog/798-q-info-กับการพัฒนาระบบสารสนเทศในโรงเรียน>
- Q-info นวัตกรรมการศึกษา ลดภาระครู เพิ่มคุณภาพนักเรียน. (1 เมษายน 2564). สืบค้น 26 มกราคม 2569
จาก <https://iamkru.com/q-info-นวัตกรรมการศึกษา-ลดภาระ/>
- Q-info: ระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ. (ม.ป.ป.). สืบค้น 26 มกราคม 2569 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=cLjPChiS3Yc>
- ดร.กมล รอดคล้าย แนะนำแก้ปัญหา ภาระงานครูที่ล้นเกิน บทเรียนจากกรณี “ครูมัท”. (24 มิถุนายน 2568).
สืบค้น 29 มกราคม 2569 จาก <https://www.senate.go.th/view/386/News/จันทราInterview/323/TH-TH>
- ศุภณัฐ อินทร์งาม และ สมนึก ศูนย์กลาง. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2568). แนวทางการส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ
Q-Info โดยทีมสนับสนุน (ST) ด้วยรูปแบบ Hybrid : กรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. สืบค้น 26 มกราคม 2569 จาก <https://so12.tcithaijo.org/index.php/EAI/article/view/1856/2957>
- สพฐ. จับมือ กสศ. ขยายผลการใช้งานระบบ Q-Info เพิ่ม 5 เขตพื้นที่ ประกาศเจตนารมณ์เป็นองค์กรการศึกษา
ยุคดิจิทัล. (16 พฤษภาคม 2567). สืบค้น 26 มกราคม 2569 จาก <https://www.eef.or.th/news-160524/>